

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการสรุปผล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย
2. สรุปผลการวิจัย
3. อภิปรายผลการวิจัย
4. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดการจัดกิจกรรมเรียนรู้แบบไตรสิกขาเรื่อง หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 กำหนดเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อศึกษาค่าดัชนีประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมเรียนรู้แบบไตรสิกขา
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบไตรสิกขา
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบไตรสิกขา

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้ ปรากฏผลดังนี้

1. แผนการจัดการจัดกิจกรรมเรียนรู้แบบไตรสิกขา เรื่อง หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 84.96/84.86
2. ค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการจัดกิจกรรมเรียนรู้แบบไตรสิกขา เรื่อง หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเท่ากับ 0.7150
3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนโดยใช้แผนการจัดการจัดกิจกรรมเรียนรู้แบบไตรสิกขาเรื่อง หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระ

การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ความพึงพอใจของนักเรียนต่อแผนการจัดการจัดกิจกรรมเรียนรู้แบบไตรสิกขาเรื่อง หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ ปรากฏผลดังนี้

1. ประสิทธิภาพของแผนการจัดการจัดกิจกรรมเรียนรู้แบบไตรสิกขา เรื่อง หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 84.96/84.86 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า แผนการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นี้ได้สร้างอย่างมีระบบ วิธีการที่เหมาะสมตามลำดับขั้นตอน และมีแบบแผนสังเกตพฤติกรรมแบบบันทึกผลการประเมินด้านสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์อย่างชัดเจนคือ ก่อนการสร้างแผนการเรียนรู้ได้ศึกษาหลักสูตรวิเคราะห์ เนื้อหา ศึกษารายละเอียดมาตรฐานช่วงชั้น ให้มีความเหมาะสมกับเวลาและ ผู้เรียนซึ่งผ่านการตรวจแก้ไขข้อบกพร่องตามข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้รูปแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติด้วยตนเองจึงทำให้ผู้เรียนกระตือรือร้นสนใจที่จะเรียนรู้และบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยสอดคล้องกับนิลุดล วงศิตา (2553 : 82-87) ได้ศึกษาการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 85.85/84.79 สอดคล้องกับเยาวเรศ พันธุ์โนราช (2554 : 92-97) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปประกอบการสอนตามหลักไตรสิกขา เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการ วิจัยพบว่าบทเรียนสำเร็จรูปประกอบการสอนตามหลัก ไตรสิกขามีประสิทธิภาพ เท่ากับ 86.61/ 85.65 ดังที่ทิกสนา แจมมณี (2545 : 120) กล่าวว่า ผู้เรียนจะต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนนั้นอย่างตื่นตัวกระฉับกระเฉง กระตือรือร้น หรือให้ความสนใจใส่ใจ ในการทำกิจกรรมการเรียนรู้อย่างจริงจังกล่าวคือ มีการตื่นตัวทั้งทางด้านร่างกายและความคิด (สติปัญญา) ความรู้สึก (อารมณ์) และการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น (สังคม) วัฒนาพร ระวังทุกข์ (2544 : 22-23) กล่าวว่า ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญได้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น ตื่นตัว

ตั้งใจ ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์ การที่ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ มีบทบาทเป็นผู้กระทำในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความพร้อม กระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ รวมทั้งเกิดทักษะ และพฤติกรรมตามจุดเน้นที่ต้องการ

2. ค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการกิจกรรมเรียนรู้แบบไตรสิกขา เรื่อง หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเท่ากับ 0.7150 แสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบไตรสิกขาเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกับสิ่งที่เรียนจริงๆ แล้วพิจารณาให้เห็นประโยชน์ คุณ โทษ ตามความเป็นจริงด้วยตนเองแล้ว นำความรู้นั้นมาปฏิบัติตามอย่างจริงจัง โดยให้นักเรียนสวมคณาภิไศว์พระนั่งสมาธิภาวนา ดูสื่อรูปภาพ เกม มีใบงาน หรือแบบฝึกหัด ล้วนเป็นสิ่งที่ปัจจุบันซึ่งเป็นสิ่งที่เหมาะสมกับวัยจึงทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี สามารถนำความรู้มาใช้เป็นหลักปฏิบัติในชีวิตประจำวันจึงส่งผลให้ค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนสอดคล้องกับนิลบล วงศิลา (2553 : 82-87) ได้ศึกษาการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7411

3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้แผนการจัดการกิจกรรมเรียนรู้แบบไตรสิกขา เรื่อง หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบไตรสิกขาเป็นการเสริม สร้างความรู้ความเข้าใจให้นักเรียน ได้มีการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเริ่มต้นด้วยการฝึกกาย วาจาให้สำรวมและสงบ เมื่อกาย วาจาสงบ จิตใจก็มีสมาธิไม่หวั่นไหว ฟุ้งซ่าน การคิดการพิจารณา การรับรู้สิ่งต่าง ๆ จากการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ก็ชัดเจนขึ้นจึงส่งผลให้นักเรียนที่เรียน โดยใช้แผนการจัดการกิจกรรมเรียนรู้แบบไตรสิกขาที่ผู้วิจัย พัฒนาขึ้นมีความรู้หลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียน สอดคล้องกับสุมนต์ อมรวิวัฒน์ (2542 : 48) ที่กล่าวว่า การสอนแบบไตรสิกขาสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดปัญญา มีความรู้แจ้งเรื่องนั้นๆ ได้ด้วยตนเอง ซึ่งมีขั้นตอนในการศึกษา 3 ขั้น เริ่มจากขั้นศีล เป็นขั้นที่ผู้เรียนต้องควบคุมตนเองให้อยู่ในระเบียบวินัยทั้งทางกาย วาจา ให้อยู่ในสภาพเรียบร้อยเป็นปกติ ร่างกายพร้อมที่จะเรียน ขั้นสมาธิ เป็นขั้นที่ผู้เรียนต้องรวบรวมจิตใจความคิดให้แน่วแน่เป็นจุดเดียว ตัดสิ่งรบกวนอื่นๆ ออกจากความคิด จิตใจขั้นปัญญา เป็นขั้นที่ผู้เรียนใช้สมาธิ พลังความคิดมีจิตใจแน่วแน่ ทำความเข้าใจปัญหา แก้ไขปัญหา จนเกิดความรู้แจ้ง เข้าใจแก้ปัญหาได้ เกิดการเรียนรู้ เกิดปัญญาขึ้นในตนเองจากเหตุผลดังกล่าว

จึงส่งผลให้การสอนแบบไตรสิกขามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ
 ดุณีย์ ผจญศิลป์ (2546 : 66-77) ได้วิจัยเรื่อง ผลการสอนแบบไตรสิกขาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทาง
 การเรียนวิชาสังคมศึกษาและการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
 ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบไตรสิกขามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา
 สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ
 ศิริประภา อุณหเลขกะ (2551 : 79-81) ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบไตรสิกขาต่อ
 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและ
 วัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ
 นักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบไตรสิกขาสูงกว่ากิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติอย่างมี
 นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสอดคล้องกับ นิลุบล วงศิลา (2553 : 82-87) ได้ศึกษาการพัฒนา
 แผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนชั้น
 ประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยแผนการจัด
 การเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ความพึงพอใจของนักเรียนต่อแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบไตรสิกขา
 เรื่อง หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ
 วัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า นักเรียนมีส่วนใหญ่มองมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด
 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนส่วนมากนับถือพระพุทธศาสนา และได้ลงมือปฏิบัติในกิจกรรม
 ระหว่างเรียนจริง เช่น กราบพระพระรัตนตรัย จุดธูปเทียน ไหว้พระสวดมนต์ อาราธนาศีล นั่ง
 สมาธิภาวนาครูพูดคุยสอบถามนักเรียนแบบกัลยาณมิตร ให้ความเมตตาต่อนักเรียน เสริมการ
 เรียนรู้ด้วยสื่อต่างๆ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 หมวดที่ 1 มาตรา
 6 ที่มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้คู่คุณธรรม
 มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต คือเน้นให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข สังคมโลก
 ในยุคโลกาภิวัตน์ จึงจำเป็นต้องพัฒนาคนให้สามารถคิด วิเคราะห์ สามารถแก้ปัญหาได้อย่างมี
 ประสิทธิภาพ เหตุนี้นักเรียนจึงเกิดความพึงพอใจโดยมีค่าเฉลี่ยมาก สอดคล้องกับเขาวเรศ พันธุ์โน
 ราช (2554 : 92-97) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปประกอบการสอน
 ตามหลักไตรสิกขา เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ
 วัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความพึงพอใจ
 ต่อการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปประกอบการสอนตามหลักไตรสิกขา อยู่ในระดับพอใจมาก
 สอดคล้องกับนางคราญ พรหมสาขา ณ สกลนคร (2552 : 49) ได้ระบุไว้ว่า ความพึงพอใจเป็น

อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดหรือทัศนคติในทางที่ดีของบุคคลที่มีต่อการทำงานหรือการปฏิบัติกิจกรรมและเป็นพฤติกรรมเชิงบวก ความรู้สึกรัก ชอบ พอใจ เต็มใจในการร่วมปฏิบัติกิจกรรม การเรียนการสอน จนประสบผลสำเร็จหรือบรรลุเป้าหมาย และสอดคล้อง กับผลการศึกษาค้นคว้าของสุกสิริ โสมาเกต (2544 : 52) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ผลของการปฏิบัติงานจึงถูกเชื่อมโยงเข้าด้วยปัจจัยอื่นๆ ผลการปฏิบัติงานที่ดีจะนำไปสู่ผลตอบแทนที่เหมาะสมซึ่งนำไปสู่ความพอใจ

ข้อเสนอแนะ

จากการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบไตรสิกขา เรื่อง หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การนำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบไตรสิกขาไปใช้ ครูผู้สอนควรศึกษาขั้นตอนในการใช้ให้เข้าใจ มีการวางแผน กำหนดกิจกรรมไว้อย่างชัดเจนจึงจะทำให้การสอนโดยใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบไตรสิกขาเกิดประโยชน์

2. ควรปฐมนิเทศนักเรียนให้รู้จักบทบาทของตนเองในการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบไตรสิกขาก่อนที่จะเริ่มการจัดการเรียนการสอนจริง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาการนำกิจกรรมการเรียนรู้แบบไตรสิกขา ไปใช้กับรายวิชาอื่นๆ ด้วยเพื่อหาข้อสรุปผลการวิจัยให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาผลการวิจัยเรื่องนี้โดยเพิ่มตัวแปรอื่นๆ ด้วย เพื่อเพิ่มมุมมองผลการวิจัยอันจะมีประโยชน์ต่อการตัดสินใจนำกิจกรรมการเรียนรู้แบบไตรสิกขาไปใช้ในโอกาสต่อไป